

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6
תשובה	(4)	(3)	(3)	(1)	(2)	(2)

הסברים

1. **השאלה:** בדוגמה מתחום הספרות (פסקה שנייה), "הציפוי המתוק" משול ל____, ו"התוך המר" משול ל_____.

פתרון: למרות שהשאלה מפנה אותנו ישירות לפסקה השנייה, עלינו לקרוא את הקטע מתחילתו.

הפסקה הראשונה עוסקת בהצגתו של מקרה מההיסטוריה: תכסיס מפורסם שזמם אודיסאוס בעת המלחמה בין יוון לטרויה על מנת להכניע את הטרויאנים. אודיסאוס וצבאו בנו סוס-עץ ענק ומפואר, והציבו אותו מול שערי טרויה, כשהוא מלא בחיילים. הטרויאנים, שסברו שהסוס הוא מתנת האלים, הכניסו אותו אל עירם, ובכך אפשרו לחיילים היוונים ששהו בתוך סוס העץ, להפתיעם ולהכניעם.

בתחילת הפסקה השנייה מספרים לנו שמאז אותו מקרה הפך המונח "סוס טרויאני" לכזה המתייחס לדבר שתכליתו להסב נזק רב אך מוצג כדבר טוב ומועיל. בהמשך הפסקה נותנים לנו דוגמות ל"סוסים טרויאנים" בימינו, אחת מהן מובאת מתחום הספרות: טקסט ספרותי קליל ונעים לקריאה משמש להעברת מסרים נוקבים וקשים. לאחר מכן מספרים לנו ש"בהקשר זה" (שורה 10), כלומר בהקשר של אותה דוגמה מתחום הספרות, "המונחים "ציפוי מתוק" ו"תוך מר" מתייחסים לשני מרכיבים של הטקסט, החוברים יחד לתחבולה אשר תכליתה החדרת אמת נוקבת במעטה מילולי מושך ומהנה". כלומר, אם המונחים באים להדגים את שני מרכיבי הטקסט, השפה הקלילה ומנגד המסרים הנוקבים, הרי שניתן להסיק כי המונח "ציפוי מתוק" עוסק במעטה המילולי המושך והמהנה של הטקסט, ואילו ה"תוך המר" עוסק באמת הנוקבת העוברת מן הטקסט אל הקורא.

מכאן ניתן להסיק כי "הציפוי המתוק" (מה שמוצג כדבר טוב ומועיל), משול לסוס העץ, אשר הטרויאנים סברו כי הוא מתנת האלים (דבר חיובי). "התוך המר" (שתכליתו להסב נזק רב), משול לחיילי יוון ששהו בתוך סוס העץ והמתינו לשעת הכושר שאפשרה להם להכניע את הטרויאנים.

תשובה (4).

2. **השאלה:** "החריזה החיננית", "בניית ההקשר העלילתי המרתק" ו"השימוש בהומור מושחז" (שורות 12-13) מובאים בקטע כדוגמאות ל-

פתרון: במהלך הפסקה השנייה מספרים לנו שישנן דוגמאות גם מתחום הספרות ל"סוסים טרויאנים". לאחר מכן בשורות 10-13 נכתב: "המונחים "ציפוי מתוק" ו"תוך מר" מתייחסים לשני מרכיבים של הטקסט, החוברים יחד לתחבולה אשר תכליתה החדרת אמת נוקבת במעטה מילולי מושך ומהנה. דוגמאות למעטה כזה ניתן למצוא בנקל, וביניהן: בשירה – חריזה חיננית, בפרוזה – בניית הקשר עלילתי מרתק, ובטקסט סאטירי – שימוש בהומור מושחז". כלומר, "החריזה החיננית", "בניית ההקשר העלילתי המרתק" ו"השימוש בהומור מושחז", הן דוגמאות למעטה המילולי המושך והמהנה של הטקסט ("הציפוי המתוק"), אחד משני מרכיבי הטקסט אשר יחד יוצרים את התחבולה הטרויאנית.

תשובה (3).

3.

השאלה: במה שונה תחבולת הטקסט הספרותי המוצגת בפסקה השנייה מתחבולת "הסוס הטרויאני"?

פתרון: נקרא את החלק העוסק בהבדל בין תחבולת הטקסט הספרותי לבין תחבולת "הסוס הטרויאני" ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות.

בשורות 16-19 נכתב בהקשר של תחבולת הטקסט הספרותי: "כמובן, הדוגמה האחרונה שונה מהדגם הטרויאני הקלאסי, שכן תכליתה של אותה תחבולה ספרותית אינה להזיק, אלא אדרבא: לחנך ולהועיל. הסיבה שבכל זאת נתפסת הטכניקה הזו כסוג של סוס טרויאני, היא שגם במקרה שלה קיים פער בין המטרה הגלויה לבין המטרה הסמויה, האמיתית". כלומר, בשונה מהדגם הטרויאני הקלאסי שנועד להזיק, תחבולת הטקסט הספרותי נועדה דווקא לחנך ולהועיל.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בתחבולת הטקסט הספרותי המטרה הגלויה היא להועיל בעוד שב"סוס הטרויאני" המטרה הגלויה היא להזיק

התשובה אינה נכונה. מקרה ה"סוס הטרויאני" מתייחס לדבר שתכליתו להסב נזק רב אך מוצג כדבר טוב ומועיל. כלומר, המטרה הסמויה ב"סוס הטרויאני" הייתה להזיק.

תשובה (2): בתחבולת הטקסט הספרותי המטרה הגלויה שונה מהמטרה הסמויה בעוד שבתחבולת "הסוס הטרויאני" המטרה הגלויה זהה למטרה הסמויה

התשובה אינה נכונה. מקרה ה"סוס הטרויאני" מתייחס לדבר שתכליתו להסב נזק רב אך מוצג כדבר טוב ומועיל. כלומר, המטרה הגלויה והמטרה הסמויה הן מטרות הפוכות ולא זהות.

תשובה (3): בתחבולת הטקסט הספרותי המטרה הסמויה היא להועיל, בעוד שבתחבולת "הסוס הטרויאני" המטרה הסמויה היא להזיק. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את התשובה הנותרת:

תשובה (4): בתחבולת הטקסט הספרותי המטרה הגלויה זהה למטרה הסמויה בעוד שבתחבולת "הסוס הטרויאני" המטרה הגלויה שונה מהמטרה הסמויה

התשובה אינה נכונה. בשורה 19 נכתב: "גם במקרה שלה (של התחבולה הספרותית) קיים פער בין המטרה הגלויה לבין המטרה הסמויה". כלומר, גם בטקסט הספרותי המטרה הגלויה שונה מהמטרה הסמויה.

תשובה (3).

4.

השאלה: לאיזה מהבאים אינו נכון בנוגע לברזל (פסקה שלישית)?

פתרון: נקרא את החלק בפסקה הנוגע לברזל ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות. בשורות 25-27 נכתב: "בדיוק כמונו (בני האדם), גם הם (החיידיקים) צריכים ברזל כדי להתקיים. הברזל חיוני להישרדותם, להתרבותם וליכולתם לייצר ולשמר רובד חיידיקי שנקרא "בִּיּוֹפִילִם" – שכבת חיידיקים צפופה וקשה לחדירה שאחראית לחלק גדול מהזיהומים הכרוניים".

כעת נבדוק את התשובות המוצעות. מכיוון שנשאלנו מה אינו נכון בנוגע לברזל, נפסול תשובות אשר ניתן להסיק מהפסקה כי הן נכונות בנוגע אליו.

תשובה (1): כאשר הוא מחופש לגליום הוא יכול להזיק לחיידיקים

זו התשובה הנכונה. אין דרך להסיק מהפסקה כי הברזל מתחפש לגליום. על פי הפסקה, הברזל חיוני להישרדותם של החיידיקים ומכאן שהוא אינו מזיק להם. הגליום, מתכת הדומה לברזל, היא זו שיכולה להזיק לחיידיקים.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): הוא חיוני הן לקיומם של בני אדם והן לקיומם של חיידיקים

התשובה אינה נכונה. בפסקה נכתב: "בדיוק כמונו (בני האדם), גם הם (החיידיקים) צריכים ברזל כדי להתקיים". מכאן שהטענה המופיעה בתשובה זו בנוגע לברזל היא טענה נכונה. לכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): הוא מסייע לחיידקים לבנות את שכבת ה"ביופילם" האחראית לחלק גדול מהזיהומים הכרוניים

התשובה אינה נכונה. בפסקה נכתב: "הברזל חיוני להישרדותם, להתרבותם וליכולתם לייצר ולשמר רובד חיידקי שנקרא "ביופילם" - שכבת חיידקים צפופה וקשה לחדירה שאחראית לחלק גדול מהזיהומים הכרוניים". מכאן שהטענה המופיעה בתשובה זו בנוגע לברזל היא טענה נכונה. לכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): הוא חיוני להתרבותם של החיידקים

התשובה אינה נכונה. בפסקה נכתב: " הברזל חיוני להישרדותם, להתרבותם וליכולתם לייצר ולשמר רובד חיידקי...". מכאן שהטענה המופיעה בתשובה זו בנוגע לברזל היא טענה נכונה. לכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (1).

5. השאלה: בדוגמה האחרונה שנדונה בקטע -

פתרון: מבט על התשובות מלמד אותנו שעלינו להבין את הקשר בין הדוגמה העוסקת בחיידקים לבין תחבולת "הסוס הטרויאני". לכן, נסכם בקצרה את החלק בקטע העוסק בקשר ביניהן, ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות. החל משורה 25 מספרים לנו שהחיידקים, בדיוק כמו בני האדם, זקוקים לברזל על מנת להתקיים. לאחר מכן מספרים לנו על חומר בשם גליום, הדומה לברזל, אשר יכול להרוג חיידקים. בהמשך נאמר לנו שבהשראת הסוס הטרויאני הוצע לחיידקים גליום, מחופש לברזל, על מנת שהם יטעו לחשוב שמדובר בברזל, ימהרו לבלעו, ובכך יפגעו בעצמם.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): החוקרים משולים לטרויאנים והחיידקים ללוחמים היוונים

התשובה אינה נכונה. במקרה ה"סוס הטרויאני" ניסו היוונים להכניע את הטרואנים באמצעות סוס העץ, ואילו בדוגמה הנתונה ניסו החוקרים להכניע את החיידקים באמצעות גליום. מכאן שהחיידקים משולים לטרויאנים, והחוקרים משולים ליוונים, ולא להפך.

תשובה (2): החיידקים משולים לטרויאנים והגליום משול לסוס הטרואני

זו התשובה הנכונה. במקרה "הסוס הטרויאני" ניסו היוונים להכניע את הטרואנים באמצעות סוס העץ, שהוצג להם כמתנה טובה ומועילה, למרות שבפועל תכליתו הייתה להסב לטרויאנים נזק רב. בדוגמה הנתונה, ניסו החוקרים להכניע את החיידקים באמצעות הגליום, שהוצג להם כברזל (טוב ומועיל), למרות שבפועל תכליתו הייתה להסב להם נזק רב ואף להורגם. מכאן שהחיידקים משולים לטרויאנים והגליום משול לסוס הטרואני.

תשובה (2).

6. השאלה: איזו מהכותרות הבאות היא הכותרת המתאימה ביותר לקטע?

פתרון: אנו מתבקשים למצוא "כותרת מתאימה" לקטע, כלומר את הנושא המרכזי בו הקטע עוסק. מכאן שעלינו לסכם אותו בקצרה ולאחר מכן לבדוק את התשובות המוצעות.

בפסקה הראשונה מספרים לנו את הסיפור על תחבולת "הסוס הטרויאני". בפסקה השנייה מספרים לנו דוגמאות לתכסיסים טרויאניים נוספים מתחומים שונים ומגוונים. בפסקה השלישית מספרים לנו דוגמה נוספת לתכסיס טרויאני, הפעם מתחום הרפואה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): כיצד להכניע חיידקים; הסוס הטרויאני ותרומתו לרפואה המודרנית

התשובה אינה נכונה. השימוש בתחבולת "סוס טרויאני" במטרה להכניע חיידקים, מוזכר רק במהלך הפסקה השלישית. הוא מובא כדוגמה נוספת למקרה בו נעשה שימוש בתחבולת "סוס טרויאני" בתחומים שונים, הפעם בתחום הרפואה. מכאן שתשובה זו אינה מציגה את הנושא המרכזי בו עוסק הקטע, ולכן היא אינה נכונה.

תשובה (2): התכסיס הטרויאני ומופעיו השונים בתרבות האנושית

זו התשובה הנכונה. הקטע עוסק בתכסיס הטרויאני ובמופעיו בתחומים שונים ומגוונים בתרבות האנושית.

תשובה (3): השפעותיה של התרבות היוונית על המדעים המדויקים ועל מדעי החברה

התשובה אינה נכונה. הקטע אינו עוסק בהשפעותיה של התרבות היוונית על המדעים המדויקים ועל מדעי החברה, אלא בתחבולת הסוס הטרויאני ובשימושים שונים שהתבססו על אותה תחבולה בכל מני תחומים, בין היתר גם בתחום הרפואה ובתחום מדעי החברה.

תשובה (4): על השוני והדמיון שבין תחבולות ספרותיות ותכסיסים רפואיים

התשובה אינה נכונה. לא ניתן להסיק מתשובה זו כי הקטע עוסק בתחבולת הסוס הטרויאני, הנושא עליו מתבסס כל הקטע.

תשובה (2).
